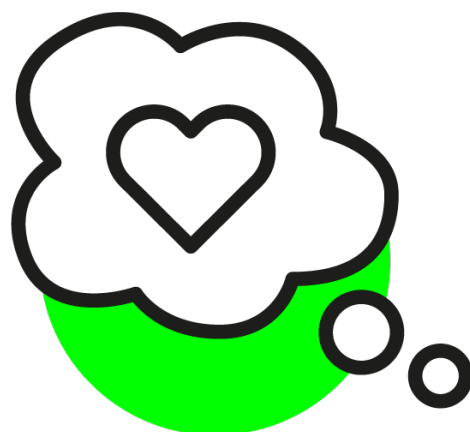

UNGT HÅB

ALTERNATIVETS UNGDOMSUDDANNELSESPOLITIK

UNGT HÅB

ALTERNATIVETS UNGDOMSUDDANNELSESPOLITIK

Ungdomsuddannelserne er nogle af de vigtigste kompetenceskabende, sociale, demokratiske og dannelsesmæssige institutioner i vores samfund. Dels er en ungdomsuddannelse med til at dygtiggøre og udvikle den enkelte elev, som bliver i stand til at skabe mening og værdi for sig selv og for andre. Dels er det i årene på en ungdomsuddannelse, at mange unge udvikler vigtige personlige egenskaber, opbygger tætte relationer til andre og lærer at indgå i meningsfulde fællesskaber.

For Alternativet er det afgørende, at ungdomsuddannelserne har fokus på både faglighed, kompetencer, trivsel, dannelse og personlig udvikling. Derfor ønsker vi et mere helhedsorienteret perspektiv på uddannelse. Eksempelvis vil vi arbejde for, at boglige og ikke-boglige uddannelser i højere grad sidestilles, at koblingen mellem teori og praksis styrkes, og at vi skaber en alternativ undervisningskultur, hvor kundskabslære og kreative processer i højere grad kombineres, forstås og praktiseres i sammenhæng.

Trivsel og et godt fysisk og psykisk undervisningsmiljø er forudsætningen for god faglig og social udvikling. Desværre har vi de senere år oplevet en stigning i antallet af unge, der dør med lav selvtillid, angst, ensomhed, stress etc. Den udvikling skal tages alvorligt. Alternativet vil styrke fokus på trivsel, glæde og tryghed. Vi ønsker bl.a. en ny undervisnings- og evalueringskultur, der gør op med den dominerende konkurrencestatslogik og begrænser fokus på karakterer, og som i stedet er kendetegnet ved en høj motivationskultur, klare faglige tilbagemeldinger, god balance mellem teori og praksis samt dynamiske relationer med relevante eksterne samarbejdspartnere.

Ungdomsuddannelserne skal være et sted, hvor alle elever kan udvikle deres talent i et forpligtende fællesskab med andre elever, og hvor både der både er fokus på trivsel, dannelse og faglighed i bred forstand. Erhvervsliv og civilsamfund skal være modige i samarbejdet med ungdomsuddannelserne, så eleverne kan komme ud i samfundet og lære i praksis under deres uddannelse. Flere praktikforløb og obligatoriske netværksstrategier er elementer, der kan og bør bidrage hertil.

Ungdomsuddannelserne skal uddanne de unge til at være medskabere af et bæredygtigt demokratisk samfund. Bæredygtig udvikling bør skrives ind i ungdomsuddannelsernes formålsparagraf, så det kommer til at udgøre et centralt omdrejningspunkt for alle ungdomsuddannelser. Herudover skal eleverne sættes i stand til at være aktive, samarbejdsorienterede og handledygtige medborgere i samfundet. De unges demokratiske forståelse, kreative energi og entreprenante tænkning skal næres, udfordres og udvikles. Det samme skal deres iværksættertalenter og individuelle skaberkraft, så de evner at møde en uvis fremtid med viden, kundskaber og handlekraft.

Også dannelse skal have en central plads i alle ungdomsuddannelser. Med dannelse mener vi evnen til at blive menneske i og gennem samfundet – både gennem boglige, erkendelsesmæssige kundskaber, men i lige så høj grad gennem håndværksmæssige og kreative kundskaber. Dannelse er evnen til at sætte sig selv til side og anskue verden i et større perspektiv. Det er evnen til at stille spørgsmål ved, om man bør, bare fordi man kan. Det er evnen til fordybelse; evnen til at dvæle. Det er stoltheden, som ligger i fagfagligheden. Og det er ikke mindst dybe relationelle og menneskelige kompetencer. Det er i dybden og i det at gøre sig umage, at dannelsen ligger. Det ligger i at lære at arbejde. I at være del af et forpligtende fællesskab. Og i at forstå, at livet – også – er hårdt og smertefuldt.

En så markant omstilling af ungdomsuddannelserne, som dette udspil vil medføre, kræver – udover ny lovgivning – støtte til uddannelsesinstitutionernes konkrete gennemførelse af de nye tiltag. Det handler bl.a. om klare politiske signaler om vigtigheden af omstillingen, handlingsplaner og støtte til fremme og synliggørelse af de nye indsatser, støtte til tværinstitutionel sparring og inspiration, rådgivning, udarbejdelse af materialer, efteruddannelse af ledere og undervisere etc. Derfor skal det også understreges, at når vi i udspillet stiller nye krav til ungdomsuddannelsesinstitutioner, er vi også parate til at følge disse op med de fornødne politiske, økonomiske og organisatoriske ressourcer.

1. OVERGANGEN FRA FOLKESKOLE TIL UNGDOMSUDDANNELSE

Ungdomsuddannelserne repræsenterer et mangfoldigt område med et udvalg af større, centrale og formelle uddannelsesinstitutioner samt et væld af mere eller mindre formelle tilbud. Samtidig udgør de rammen om en periode i de unges liv, hvor de for første gang – og på et tidspunkt, hvor deres krop og sind udvikler sig løbende – skal træde selvstændigt ud på en uddannelsesmæssig livsvej. Det kan være svært, og derfor skal der også være plads til, at man kan vælge om, hvis det er det, den enkelte elev ønsker. Men vi skal samtidig blive bedre til at klæde de unge på til den dag, hvor de skal vælge mellem de mange forskellige uddannelsesstilbud, der findes. For eksempel skal vi blive bedre til at skabe "overgangsforløb" mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne, ligesom vejledningen om de enkelte uddannelsers fordele og muligheder kan og bør forbedres. Alt det skal vi gøre for at støtte og hjælpe vores børn og unge med at forfølge deres drømme og skabe den fremtid, som giver mening for dem – uanset om disse drømme fører dem mod gymnasiet, handelsskolen, erhvervsskolen eller noget helt fjerde.

Forslag 1.1: Tilbud om gratis ungdomshøjskoleophold

Alternativet foreslår, at alle unge får tilbudt et år på en ungdomshøjskole i umiddelbar forlængelse af folkeskolen, dvs. efter 9. eller 10. klasse. Ungdomshøjskolen erstatter hverken folkeskolens afgangsklasser eller det første år på en ungdomsuddannelse, men er et selvstændigt år, som på én og samme gang er en kvalificering frem mod en ungdomsuddannelse, samt en mulighed at mærke efter og prøve kræfter med forskellige retninger. Desuden skal ungdomshøjskolerne indeholde tilbud om samfundspraktikken for elever, der kan fx ønsker at hjælpe til i den lokale børnehave eller bibliotek, eller som gerne vil være besøgsven for ensomme ældre m.m.

Formålet med ungdomshøjskolen er at hjælpe flere unge til at vælge – og gennemføre – en ungdomsuddannelse, der giver mening for den enkelte elev. I dag får 20 pct. af en generation ikke en ungdomsuddannelse. Det er alt, alt for mange. Og det skyldes i høj grad et system, hvor vi alt for tidligt stiller krav til, at de unge skal træffe valg, som er afgørende for deres livsforløb, samtidig med, at vi ikke har klædt dem på til at træffe så store valg.

I Alternativet tror vi på, at et ungdomshøjskoleforløb vil betyde, at langt flere unge mennesker sættes i stand til at træffe uddannelsesvalg fra både hjernen og hjertet, og at det samtidig rustes til et nødvendigt samfundsengagement.

Derfor skal ungdomshøjskolen heller ikke ses som hverken et arbejdsmarkedsprojekt eller et selvudviklingsprojekt, men som et samfundsprojekt, der kobler højskolernes dannelsesprojekt og nogle efterskoleers erhvervsfokus. Ungdomshøjskolen er samtidig et tilbud, som giver den unge frihed fra karaktærræs og 'den lige vej', men som samtidig stiller krav inden for et forpligtende fællesskab med alt, hvad det kræver, af rummelighed og arbejdsomhed.

Det er vigtigt at understrege, at ungdomshøjskolerne ikke er tænkt som en erstatning for eller konkurrent til landets efterskoler. Tværtimod skal det ses som et supplement, som aldersmæssigt henvender sig til de elever, der har afsluttet folkeskolen. Det er tanken, at den praktisk skal placeres på og organisatorisk forvaltes af landets efterskoler og højskoler. Den endelige model for ungdomshøjskolen skal derfor også udvikles i samarbejde med efterskoler og højskoler, da mange af tankerne allerede findes på landets højskoler og efterskoler.

Forslag 1.2: Erhvervslinje i 8-9 klasse

Der er brug for at styrke folkeskolernes arbejde med at hjælpe de unge med at tage det næste skridt i uddannelsessystemet. Det er vigtigt, at elever i folkeskolen får et velbalanceret forhold til de forskellige kundskaber – håndens (håndværk og kreative fag), hjertets (livskundskab og dannelse) og hovedets (de boglige fag). Derfor foreslår Alternativet i sin grundskolepolitik, at dannelses- og kreative/håndværksfag opgraderes helt fra 0. til 9. klasse. Derudover er det særligt vigtigt at skoleelever – især i deres sidste år i folkeskolen – i højere grad får mulighed for at prøve kræfter med forskellige fag og erhvervstyper.

FAKTABOKS 1

KL anbefaler, at eleverne tager mindst ét praksisnært og anvendelsesorienteret valgfag i 7. til 9.

klasse: http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_83385/cf_202/Godt_p-vej_-_mod_uddannelse_og_job_-2017-.PDF

Derfor foreslår Alternativet, at der i folkeskolen 8-9 klasse bliver mulighed for at oprette erhvervslinjer eller kreative linjer, som skal kunne tages som valgfag, der kombinerer almindelig undervisning med praktisk undervisning.

Forslag 1.3: Individuel vejledning til alle folkeskolelever

I dag er det sådan, at det kun er elever i folkeskolen, som erklæres 'ikke-uddannelsesparate', der tilbydes individuel vejledning. Det betyder desværre, at en del unge, som erklæres uddannelsesparate, ikke får individuel vejledning på trods af, at de mangler vejledning om, hvilken ungdomsuddannelse, de skal tage. Dermed ender en del 'uddannelsesparate' unge på det almene gymnasium, fordi det ofte antages at være det mest 'almindelige' når man er erklæret uddannelsesparat. Mange unge ville givetvis have valgt en erhvervsuddannelse, hvis de havde fået individuel vejledning. Med henblik på at mindske frafaldet generelt og at øge antallet af ansøgere til erhvervsuddannelserne, foreslår Alternativet, at alle folkeskoleelever skal tilbydes individuel vejledning ift. valg af ungdomsuddannelse.

2. EN NY EVALUERINGSKULTUR: NYSGERRIGHED OG DYBDE I FOKUS

Kundskabstilegnelse, selvindsigt og faglig udvikling er en kontinuerlig og personlig proces, og i det 21. århundrede skal eleverne ikke længere lære i takt. Mennesker er forskellige og lærer derfor forskelligt, på forskellige tidspunkter og i forskellige hastigheder. Et højt præstationspres i et ensrettet uddannelsessystem understøtter en type af kundskabstilegnelse, som genskaber det samfund, vi allerede har i dag. Det bidrager desuden til, at mange elever kæmper med mindreværd, usikkerhed, angst og mistro.

Alternativet mener, at undervisning bør være en meget mere åben proces, hvor elevernes nysgerrighed, evne til at fordybe sig og føle faglig stolthed og begejstring er udgangspunktet. I dag oplever alt for mange unge et præstationspres i deres uddannelsesforløb. Forskellige vurderingssystemer presser børn og unge i deres uddannelsesforløb. Alt fra nationale test i folkeskolen, karakterkrav på ungdomsuddannelserne og kvotesystemer til de videregående uddannelser med diverse bonus-ordninger skubber på den udvikling. Det skal der ændres på: Alternativet ønsker et opgør med industrisamfundets undervisnings- og uddannelsesstærkning, hvor alle skal lære det samme på samme tidspunkt og på samme måde.

Forslag 2.1: Gør karakterer valgfrie for uddannelserne

På flere danske gymnasier har man forsøgt sig med karakterfrie forløb. Resultaterne har entydigt peget i en positiv retning: Eleverne oplever mindre stress, øget elevdeltagelse, mindre fravær, mere tryghed og trivsel. På baggrund af de erfaringer ønsker Alternativet et fremtidigt fokus på kvalitativ feedback frem for det store fokus på karakterer. Vi ønsker en evalueringskultur, hvor den enkelte elev ikke konstant skal sammenligne sig med klassekammeraterne, men i stedet har fokus på egen faglige og sociale udvikling. Uddannelse bør handle om at lære og blive dygtigere, hvorfor Alternativet vil arbejde for en mere formativ og kvalitetspræget feedback mellem lærer og elev.

Helt konkret foreslår vi, at alle ungdomsuddannelser får frihed til selv at beslutte, hvorvidt de ønsker at anvende karakter eller ej – både årskarakterer og eksamenskarakterer. Hvorvidt den enkelte uddannelsesinstitution ønsker at bevare både års- og eksamenskarakterer, helt at afskaffe dem eller at bevare eksamenskarakter, men droppe årskarakterer, bør være op til den enkelte uddannelsesinstitution.

FAKTABOKS 2: Erfaringer fra karakterfrie eksperimenter

I skoleåret 2015/2016 gennemgik en af Øregård Gymnasiums 1.g-klasser et forløb uden standpunktskarakterer eller karakterer for skriftlige opgaver i ikke-afsluttende fag. Derimod modtog de masser af kvalitativ evaluering og feedback. Forsøget med karakterfrihed havde utrolig positiv indvirkning på klassens trivsel, motivation og lyst til at lære, ligesom det også påvirkede resultater for årskarakterer og årsprøver positivt. Eleverne oplevede markant mindre fravær, bedre indstilling til gruppearbejde og øget motivation for at lære. På den baggrund har Øregård besluttet at fortsætte med karakterfrihed i grundforløbet for alle 1.g klasser i skoleåret 16/17.

Også andre gymnasier har gode resultater. Syv gymnasier deltager i projektet "Fra performancekultur til læringskultur", og midtvejsevalueringen viser, at skabes der rammer for undervisningen, som øger elevernes tryghed, så tør de eksperimenter og fejle, de forbedrer sig og lærer mere, trives bedre i læringsprocessen og oplever mindre stress.

Forslaget har naturligvis betydning for optagesystemet til de videregående uddannelser samt med oversættelse af alternative evalueringsformer ifm. udenlandske universitetsstudier. Derfor vil Alternativet senere præsentere et forslag om nye og ændrede optageformer- og regler.

3. HUL PÅ UDDANNELSE: FAGLIGHED OG INSTITUTIONER PÅ TVÆRS

Alternativet mener, det er på tide, at vi skaber en langt mere solid videns- og erfaringsbro mellem den enkelte uddannelse, andre uddannelser og den omkringliggende verden. Flere af de opgaver, som eleverne arbejder med, bør involvere eller udvikles i samarbejde med relevante eksterne samarbejdspartnere, virksomheder, institutioner, miljøer eller foreninger. At styrke relationerne til det omkringliggende samfund vil styrke elevernes kobling mellem teori og praksis, fordi de får lov til at løse konkrete opgaver i tæt samarbejde med eksterne opgavestillere. Samtidig vil et tættere samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og eksterne samarbejdspartnere kunne inspirere og ilte det faglige miljø på uddannelsesinstitutionerne. Denne virkelighedsnære undervisningsmetode vil stimulere både kreativitet, idéudvikling, samarbejdstræning og meningsdannelse hos eleverne.

Forslag 3.1: Campusskoler

I dag eksisterer mange ungdomsuddannelser alt for isoleret fra omverdenen. Alternativet ønsker at ændre dette, så fremtidens ungdomsuddannelser samles i campusskoler, hvor man samler elever fra STX, HHX, EUX, HF, HTX og EUD. Dette har mange fordele: Dels vil man kunne undervise i tværinstitutionelle faglige bånd, som går på tværs af de forskellige uddannelser. Dels vil elever fra de forskellige uddannelser kunne 'bytte skema' f.eks. en uge om året. På den måde kan erhvervsskoleelever f.eks. udfordres på og prøve kræfter med filosofiske og normative spørgsmål, mens STX-elever skal ud og arbejde med deres hænder. Formålet er dels at åbne elevernes perspektiver for andre aspekter af livet end dem, de går rundt i til daglig og dels at genskabe respekten for at ingen uddannelser er nemmere eller mere værd en andre gennem at lade de unge forstå, hvor svært det er at hhv. arbejde med sine hænder eller sin analytiske hjernehalvdel. Dertil er der den store fordel ved campusskolerne, at det sociale liv, som i dag ofte efterspørges på erhvervsskolerne, men i høj grad er til stede på de almene gymnasier, både bliver tilgængeligt for alle og samtidig mere mangfoldigt sammensat.

Forslag 3.2: Flere innovative og kreative projektorløb

Iværksætter, innovation og bæredygtighed skal arbejdes ind som en del af rammerne for et projektorløb på alle ungdomsuddannelser.

Alternativet ønsker, at der afsættes et fast antal timer om året, hvor eleverne selv skal udtænke og afprøve ideer, projekter og drømme; alt fra et forretningsprojekt til at tage praktik på et plejehjem. Eksempelvis kan eleverne i grupper udvikle deres egen forretningsidé eller bæredygtige projekt, der gavner lokalsamfundet. Projektet skal føres hele vejen fra "idé til virkelighed" og præsenteres for et eksternt fagpanel af lokale professionelle. Alt efter emnevalg kan panelet bestå af iværksættere, forretningsfolk, organisationer eller offentlige institutioner, som vil vurdere projektets bæredygtighedspotentiale både økonomisk, socialt og miljømæssigt.

Forslag 3.3: Alle uddannelsesinstitutioner skal formulere en netværksstrategi

Alle uddannelsesinstitutioner fra folkeskolen over ungdomsuddannelserne til de videregående uddannelser skal formulere en egentlig netværksstrategi. Det vil sige, at institutionen skal tages stilling til, hvilke miljøer, virksomheder, institutioner, forskningsmiljøer, tænketanke og enkeltpersoner, der er relevante for fagligheden det givne sted. Ikke bare på lokalt plan, men også nationalt og internationalt. En bevidst netværks- og samarbejdsstrategi skal sikre, at der bliver bygget den nødvendige videns- og erfaringsbro mellem den enkelte uddannelsesinstitution og den faglige, kulturelle, sociale og politiske omverden. Sammen med de identificerede nøgleaktører skal uddannelsesinstitutionen skabe en platform for at udvikle samarbejdsprojekter til gavn for elevernes og undervisernes faglige udvikling.

Ud over det eksterne samarbejde, ønsker Alternativet også at understøtte sammenhængskraft og fællesskab på tværs af ungdomsuddannelserne. Siloerne mellem forskellige elevgrupper og uddannelsesinstitutioner skal brydes. Derfor skal vi understøtte muligheden for at samarbejde på tværs i uddannelserne gennem interne netværksstrategier.

Forslag 3.4: Den sociale uge

Alternativet ønsker, at alle ungdomsuddannelsesinstitutioner kører en årlig national kampagne: Den sociale uge. Den sociale uge er en uge på tværs af alle ungdomsuddannelser på alle årgange, hvor lokale aktører indgår. I løbet af ugen skal eleverne i samarbejde med de lokale aktører skabe værdi i lokalsamfundet, hvad enten det er social innovation på et herberg, lektiehjælp i et udsat boligområde, besøgsvenner for ensomme ældre eller noget helt fjerde.

4. KREATIVITET OG ENTREPRENANT ENERGI

Kreativitet skal have mere plads på alle uddannelsesniveauer, fordi kreativitet er evnen til at kunne forestille sig det, der ikke allerede findes. Samtidig er det vigtigt, at alle unge har mulighed for at dyrke og udfolde deres medfødte kreativitet sideløbende med, at de dygtiggør og udvikler sig.

For Alternativet er det vigtigt at slå fast, at kreative egenskaber har lige så stor værdi som traditionelt boglige egenskaber. Derfor vil vi arbejde for, at kreative fag opprioriteres, så det bliver muligt for alle elever at udvikle og udfolde deres naturlige kreativitet på flere forskellige niveauer i uddannelsessystemet.

Helt konkret foreslår vi, at uddannelserne indrettes på en ny måde, der betyder, at kreativitet og kundskabslære går hånd i hånd: Den dybe kundskabslære skal stimuleres og perspektiveres af kreative processer og de kreative processers himmelflugter skal udfordres af en insisteren på dyb faglighed. Fremtidens uddannelsessystem skal tage afsæt i, at det ikke længere vil være nok at have en bred faglig paratviden, da man også skal kunne omsætte viden og indsigt til praksis.

Forslag 4.1: Etableringen af et kunstnerisk alternativ: HKX (Højere kunstnerisk studentereksamen)

Der er der brug for en ungdomsuddannelse, som har et selvstændigt fokus på kunstneriske kundskaber, og som er rettet specifikt mod de videregående og kunstneriske uddannelser. Alternativet foreslår derfor, at der oprettes to-treårige erhvervsgymnasiale uddannelser på forsøgsbasis, der på lige fod med de andre gymnasiale uddannelser i Danmark (STX, HF, HTX og HHX) kvalificerer til de videregående uddannelser. De to uddannelser skal ligge i hhv. Vest- og Østdanmark.

Den højere kunstneriske studentereksamen skal tiltrække flere unge til ungdomsuddannelserne, men også fastholde nogle af dem, der ellers ville droppe ud af de eksisterende ungdomsuddannelser, fordi det nuværende system ikke kan imødekomme deres kreative virkelyst. Det er helt afgørende, at den højere kunstneriske studentereksamen bliver en bred kulturel og kunstnerisk uddannelse, der har fokus på kunstens samfundsmæssige betydning i et lys, som ønsker at kunst og kultur spiller en større rolle i fremtidens samfund.

Der er derfor ikke tale om en 'finkulturel' kreativ uddannelse, men om en uddannelse som gør de studerende i stand til at eksperimentere med og fremme kunstens folkelighed og samfundsbetydning.

Uddannelsens fokus skal være på kunst, kultur, innovation og iværksætteri, og skal forberede eleverne til videre uddannelse inden for de kreative, kunstneriske og æstetiske fagområder, som for eksempel arkitekt- og designuddannelserne, medie- og journalistuddannelserne, animation og spildesign, kunstakademierne, konservatorierne, dramaturgi og skuespilskolen, oplevelsesøkonomi, medievidenskab, æstetik og kultur, læreruddannelsen og andre tilsvarende kreative uddannelser.

Forslag 4.2: Iværksætterrugekasser på alle ungdomsuddannelsesinstitutioner

For at styrke det lokale iværksætteri vil Alternativet etablere iværksætterrugekasser på alle uddannelsesinstitutioner. Rugekasserne skal kombinere faglig viden, iværksætteri, netværk og talent. Rugekasserne skal udstyres med undervisere, erhvervsfolk og/eller faglige rådgivere, der tilbyder eleverne faglig sparring til at idéudvikle og skabe bæredygtige forretningsplaner for både økonomi, organisationsopbygning, netværksstrategi, kommunikationsplan osv. Ved at inddrage professionelle og lokale aktører øges chancen for, at iværksætteren efter endt uddannelse allerede har skabt sit eget job – og måske endda også andres job – i lokalområdet.

FAKTABOKS 3:

En undersøgelse fra Deloitte viser, at 33 pct. af de 18 til 29-årige gerne vil starte deres egen virksomhed. I undersøgelsen, som bygger på 1.004 interviews, er andelen af unge med iværksætterdrømme langt højere end danskere mellem 50 og 69 år, hvor kun 16 pct. har en drøm om at stifte egen virksomhed. Kilde: Undersøgelse fra Deloitte 2016:
<http://finans.dk/live/erhverv/ECE9249629/hver-tredje-ung-vil-springe-ud-som-ivaerksaetter/?ctxref=ext>

5. LIVSKUNDSKAB, EMPATI OG ALMEN DANNELSE

For Alternativet handler dannelse om at lære at være menneske i og gennem samfundet. Det handler både om selvdannelse og fællesskabsdannelse. Og det handler både om hjertets dannelse og håndens dannelse; om både hånd og ånd. Livet er ikke lineært, men består af omveje og fejltagelser. Ud over at bringe eleverne solide faglige kundskaber skal uddannelse også handle om og om at lære at elske livet og nuet. Ungdomsuddannelserne skal kunne rumme de skridt mod selvstændighed i livet, der for mange fylder meget ved siden af studierne. Derfor vil vi i Alternativet fokusere specifikt på livskundskab i ungdomsuddannelserne.

For os handler livskundskab om evnen til at mærke sig selv, evnen til at indgå i forpligtende fællesskaber, evnen til at tænke kritisk omkring de normer og målsætninger, der styrer vores samfund og vores hverdag og evnen til at rumme det, som er anderledes end en selv. Det er essentielt for, at vi kan trives – med os selv og med hinanden – i et åbent, foranderligt, mangfoldigt og globalt samfund. Det skal vi have ændret fremover – og det er en opgave både for forældre og for vores uddannelser.

Evnen til at udvise og levere kritik og empati handler om at kunne sætte sig selv i perspektiv og forholde sig kritisk til sig selv, til det fællesskab, man er del af, og den faglighed, man som elev løbende tilegner sig. Det er en kontinuerlig træning i respekt og forståelse for mangfoldighed og forskellige måder at være menneske på, og i hele tiden at udfordre eksisterende fordomme og selvfølgeligheder – både personligt, relationelt, samfundsmæssigt og fagligt.

Forslag 5.1: Gennemgående dannelsesforløb (minifilosofikum) på alle ungdomsuddannelser

Alternativet ønsker, at der på alle ungdomsuddannelser lægges et fagligt forløb, som har til formål at undervise og give praktisk indførelse i moral og etik, medborgerskab og mangfoldighed. For Alternativet er fællesskabet ikke summen af det, der kan tælles, men noget mere. Når vi er sammen, kan to plus to give fem. I det faglige forløb skal eleverne diskutere, forholdes og udfordres på deres værdier og praksis omkring etik, medborgerskab og normer i samfundet.

Forløbet skal både have fokus på den indre og den ydre dannelse, på fællesskabet, på Danmark og verdenssamfundet. Derfor skal det både indeholde elementer af personlig og social trivsel, praktiske 'hverdagsudfordringer' (hvordan man som borger navigerer i samfundet), praktisk filosofi, medborgerskab, rettigheder og konventioner, såvel nationalt og internationalt. Mange ungdomsuddannelser underviser allerede i disse elementer, men Alternativet ønsker, at det bliver et obligatorisk forløb på alle ungdomsuddannelser.

Forslag 5.2: Seksual- og normstormervejledere på alle ungdomsuddannelser

Alternativet ønsker, at der på alle ungdomsuddannelser tilknyttes seksual- og normstormervejledere, som dels skal gennemføre særlige forløb for eleverne, og dels skal fungere som vejledere, som eleverne kan opsøge efter behov. Igennem undervisningen skal eleverne forholde sig aktivt til forskellige former for diskrimination, sexisme, kønsidentitet, digital etik og seksualadfærd. Undervisningsministeriets udmærkede undervisningsmateriale Etisk kodeks mod deling af krænkende materiale kan med fordel anvendes i denne undervisning.

Forslag 5.3: Ung-til-ung mentorordninger

I dag kan unge i en udsat eller svær position, eller unge med en psykiatrisk diagnose, få mulighed for at få en mentor, ofte gennem UU-vejledningen eller jobcenteret. Mentorordninger kan være med til at hjælpe unge til at stå fast på deres ønsker og deltagelse i uddannelsen i tider med turbulens eller ondt i livet. Alternativet mener, at mentorordninger mellem ung-til-ung, kan være en måde at styrke forpligtende fællesskaber gennem medansvar og rummelighed for hinandens trivsel.

Derfor ønsker vi, at mentorordninger bliver bredt ud, så flere unge har mulighed for at få støtte. Samtidig mener vi, at en vellykket mentorordning foregår i et forpligtende fællesskab mellem de unge selv. Derfor vil vi gerne sætte gode rammer for elev-til-elev mentorordninger for alle elever – ikke kun dem, der har særlige udfordringer. Mentorerne skal følge op på deres yngre elevers oplevelse af ungdomsuddannelsen, motivation, etc. Vi foreslår derfor, at alle ungdomsuddannelser har et 'mentorkontor', som koordinerer mentor og mentee og uddanner mentorerne.

6. BÆREDYGTIGHED SOM UNDERVISNINGSPÅTFORM

Bæredygtig omstilling kræver forståelse for udfordringerne, viden om natur, teknologi og samfund, kreativitet og engagement. Det kræver kompetencer til at samarbejde, til at løse problemer og skabe innovation ud fra en helhedsorientering, til at deltage aktivt i demokratiske forandringsprocesser og til at gennemføre forandringerne i praksis. Bæredygtighed er ikke en endelig tilstand, men en kontinuerlig og omfattende læringsproces for samfundet. For Alternativet spiller uddannelse derfor en nøglerolle i den bæredygtige omstilling. Uddannelse handler for os grundlæggende set om at klæde den enkelte elev på til at være medborger i et levende demokrati, til at kunne skabe forandring, og til at kunne omsætte viden og indsigt, så det skaber værdi for eleven selv, for fællesskabet og for verden i det hele taget. Derfor skal bæredygtighed fungere som en undervisningsplatform på alle uddannelser, både i undervisningen og i det fysiske miljø. I Alternativet ser vi det som et politisk ansvar at skabe understøttende strukturer for den bæredygtige udvikling med en klar politisk prioritering og støtte, så uddannelsesinstitutionerne ikke står alene med ansvaret.

Forslag 6.1: Etablering af Udviklingscenter for Uddannelse og Bæredygtig Udvikling

Regeringens handlingsplan for FN's 17 verdensmål fremhæver, at Danmark hører til de førende, når det gælder FN's verdensmål 4 om kvalitetsuddannelse. Derimod overses behovet for at nytænke uddannelsernes indhold og form som led i bestræbelserne på at fremme en bæredygtig udvikling på alle de øvrige områder. I Danmark findes flere gode, enkeltstående initiativer. For at komme videre og udbrede indsatsen, er der brug for et professionelt drevet nationalt udviklingscenter.

Et sådant udviklingscenter skal synliggøre nytænkende initiativer, fremme udveksling af erfaringer på tværs af uddannelsesinstitutioner, bygge bro mellem forskning, praksis og beslutningstagere, efteruddanne lærere samt producere materialer og vejledninger. Udviklingscenteret skal drives i samspil mellem de aktører, der allerede findes på området. Et godt afsæt vil være det FN-ankendte nationale netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

FAKTABOKS 4:

"En bæredygtig udvikling er en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.

Kilde: "Vores fælles fremtid – Brundtland-kommissionens rapport om Miljø og udvikling" 1987.

Forslag 6.2: Bæredygtighed i formålsparagraffen og som strategi

For at sikre et klart og erklæret fokus på bæredygtighed ønsker Alternativet, at det skrives ind i formålsparagrafferne for ungdomsuddannelserne, at de skal arbejde imod et bæredygtigt samfund – forstået som et samfund, som opfylder de nuværende behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.

Som et led i at forpligte ungdomsuddannelserne til at bidrage til en bæredygtig udvikling, skal alle uddannelsesinstitutioner udarbejde en bæredygtighedsstrategi, som beskriver, hvordan den enkelte institution både på den korte og den lange bane bidrager med bæredygtige løsninger. Strategien kan med fordel skrives sammen med netværksstrategien, således at der samarbejdes aktivt med lokale organisationer og virksomheder om institutionens indsats for en bæredygtig omstilling.

Forslag 6.3: Bæredygtigt byggeri på alle uddannelserne

Alternativet foreslår, at alt nyt offentligt uddannelsesbyggeri skal fokusere på bæredygtige materialer og metoder, således at de unge ikke bare undervises i bæredygtighed, men også befinder sig i og gør praktiske erfaringer med bæredygtighed i hverdagen. Samtidig bør nye uddannelsesbygninger udstyres med solceller. Alternativet mener, at forståelsen for, hvordan bæredygtighed opnås i praktisk, er afgørende for en skabende ungdom. De bæredygtige undervisningsmiljøer kan på den måde fungere som eksperimentalzoner for ny praksisbaseret viden.

Forslag 6.4: Sund & bæredygtig mad på alle uddannelsesinstitutioner

Sund og nærende mad er en forudsætning for et godt undervisningsliv. Derfor foreslår Alternativet, at alle elever tilbydes sund, overvejende grøn og økologisk, frokost. Alternativet anbefaler, at vi, med udgangspunkt i allerede eksisterende ordninger, ser på mulighederne for dette på ungdomsuddannelserne. Det kunne være gennem en omlægning til økologi i alle kantiner og overvejende vegetarisk mad, f.eks. med en ugentlig køddag. Formålet er at igangsætte en debat om, hvordan elever overalt i landet får mulighed for at få et smagfuldt, sundt, bæredygtigt og betaleligt måltid til frokost.